

ประกาศกรมวิชาการเกษตร

เรื่อง โฆษณาคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน โดยให้กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชที่ยื่นคำขอ นำไปปิดประกาศที่กรมวิชาการเกษตร และที่ในเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสทักท้วงภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ นั้น

บัดนี้ ได้มีผู้มายื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๒ พันธุ์ ให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังนี้

๑. กล้ายไม้ช้าง [*Rhynchosyilis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Kultana Group)] พันธุ์แสงสงวน
๒. กล้ายไม้ช้าง [*Rhynchosyilis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Ruxaporn Group)] พันธุ์ธรรกฤตา

กรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพันธุ์พืชดังกล่าวให้ทราบโดยทั่วกัน ปรากฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้ และหากมีผู้ใดประสงค์จะทักท้วงหรือมีข้อพิสูจน์ว่าการยื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ ให้แจ้งที่กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๐ ๗๒๑๔ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(นางสาวเสริมสุข สลักเพชร)
อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

กล้วยไม้ช้าง [*Rhynchostylis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Kultana Group)]

พันธุ์แสงสงวน

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล นายวิชา คงแสงเงิน
ที่อยู่ เลขที่ 28/78 หมู่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 10290
โทรศัพท์ 081-5536008

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

กล้วยไม้ช้างพันธุ์นี้เป็นกล้วยไม้ช้างส้ม กลุ่มกุลตนา (Kultana Group) เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างกล้วยไม้ช้างพลาญ (ลูกผสมระหว่างกล้วยไม้ช้างแดงกับกล้วยไม้ช้างเผือก) ที่คัดเลือกจากคู่ผสมชุดหนึ่งกับกล้วยไม้ช้างพลาญอีกชุดหนึ่ง ที่กุลตนาออร์คิดส์ กรุงเทพฯ ซึ่งออกดอกเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2535 และประมาณต้นปี พ.ศ. 2552 นายศพนธ์ วรทรัพย์อนันต์ ได้คัดเลือกกล้วยไม้ช้างส้ม จำนวน 2 ต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์เดียวกับกล้วยไม้ช้างส้มของกุลตนาออร์คิดส์ และถ่ายเรณูเพื่อขยายพันธุ์ เมื่อลูกผสมชุดดังกล่าวออกจำหน่าย นายวิชา คงแสงเงิน จึงได้ซื้อต้นกล้าในขวดมาปลูกที่สวนแสงสงวน อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อคัดต้นที่ดอกมีสีส้มอันเป็นลักษณะประจำพันธุ์ของช้างกลุ่มกุลตนา ซึ่งได้คัดเลือกต้นที่มีลักษณะพิเศษคือ สีส้มของดอกไม้แปรปรวนตามระดับอุณหภูมิเหมือนกล้วยไม้ช้างส้มทั่วไป จำนวน 1 ต้น จึงตั้งชื่อพันธุ์กล้วยไม้ช้างส้มนี้ว่า พันธุ์แสงสงวน เมื่อได้ขยายพันธุ์ด้วยการแยกหน่อ เพื่อประเมินลักษณะประจำพันธุ์ โดยพบว่าลักษณะประจำพันธุ์มีความสม่ำเสมอ

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย กล้วยไม้ช้าง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhynchostylis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Kultana Group)
วงศ์ Orchidaceae ไม้ดอกไม้ประดับ กล้วยไม้อิงอาศัย

ราก ระบบรากอากาศ ปลายรากมีสีเขียวอ่อน

ต้น ลำต้นเจริญเติบโตแบบแตกกิ่งด้านข้าง (monopodial) สูงประมาณ 85 เซนติเมตร เมื่อต้นมีอายุประมาณ 8 ปี หลังจากนำออกจากขวด

ใบ ใบเดี่ยว เรียงรอบต้น รูปขอบขนาน กว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 32 เซนติเมตร สีเขียว เส้นใบสีเขียวอ่อน เมื่อโตเต็มที่ใบจะอยู่ในแนวระนาบ ปลายใบ (ประมาณ 1/3 ของความยาวใบ) โค้งลง

ดอก ช่อดอกแบบช่อกระจະ (raceme) ช่อดอกยาวประมาณ 30.2 เซนติเมตร ก้านช่อดอก (peduncle) ยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.5 เซนติเมตร ก้านดอกย่อย (pedicel) ยาวประมาณ 2.5 เซนติเมตร มีดอกย่อย 38 ดอก เรียงรอบช่อดอกกว้างประมาณ 3.1 เซนติเมตร สูงประมาณ 2.9 เซนติเมตร กลีบซ้อนเหลื่อมกัน กลีบเลี้ยง

ด้านบน (dorsal sepal) รูปไข่ กว้างประมาณ 1.2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบป้าน สีส้มอมเทา (ประมาณ RHSCC #169B ถึงประมาณ RHSCC #169D) กลีบเลี้ยงด้านข้าง (lateral sepals) รูปไข่ กว้างประมาณ 1.2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.4 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนกลีบป้าน สีส้มอมเทา (ประมาณ RHSCC #169B ถึงประมาณ #169D) กลีบดอกรูปรี ปลายแหลม โคนกลีบป้าน สีส้มอมเทา (ประมาณ RHSCC #169B ถึงประมาณ RHSCC #169D) โคนกลีบมีสีเหลืองเทา เรื่อ ๆ (ประมาณ RHSCC #162D) กว้างประมาณ 0.9 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.35 เซนติเมตร กลีบปาก รูปไข่กลับ กว้างประมาณ 1.2 เซนติเมตร และยาวประมาณ (วัดจากรอยพับ) 1.65 เซนติเมตร ปลายแยกเป็นสามแฉก โคนกลีบป้าน สีแดงอมส้ม (ประมาณ RHSCC #35C ถึงประมาณ RHSCC #35D)

หมายเหตุ: เทียบสีด้วย The 4th Edition Royal Horticultural Society Color Chart 2001 (RHSCC)

กล้วยไม้ช้างสัมพันธ์แสงสวาง

กล้วยไม้ช้าง [*Rhynchostylis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Ruxaporn Group)] พันธุ์ธรรกฤตา

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล นายวิชา คงแสงเงิน
ที่อยู่ เลขที่ 28/78 หมู่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 10290
โทรศัพท์ 081-5536008

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

กล้วยไม้ช้างพันธุ์นี้เป็นกล้วยไม้ช้างการ์ตูน กลุ่มรักษพร (Ruxaporn Group) เกิดจากการคัดเลือกลูกผสมระหว่างกล้วยไม้ช้างเผือกกับกล้วยไม้ช้างแดง ที่สวนกล้วยไม้รักษพร จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2537 โดยกล้วยไม้ช้างการ์ตูนมีลักษณะเด่นต่างจากต้นอื่นๆ ในคู่ผสมเดียวกันคือ ดอกมีสีพื้นเป็นสีขาว ลายปื้นบนกลีบรวมและสีของกลีบปากเป็นสีม่วงแดงคล้ายสีของกล้วยไม้ช้างแดง สีของลายปื้นด้านหน้าดอกจะปรากฏที่หลังดอกด้วย และรูปแบบของลายแต่ละดอกในช่อเดียวกันมักไม่เหมือนกัน ต่อมาประมาณต้นปี พ.ศ. 2555 นายสมชาย พิชญภิญโญ ได้คัดเลือกกล้วยไม้ช้างการ์ตูน จำนวน 2 ต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์เดียวกับกล้วยไม้ช้างการ์ตูนของสวนกล้วยไม้รักษพร และถ่ายเรณูเพื่อขยายพันธุ์ เมื่อลูกผสมชุดดังกล่าวออกจำหน่าย นายวิชา คงแสงเงิน จึงได้ซื้อต้นกล้าในขวดมาปลูกที่สวนแสงสงวน อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อคัดต้นที่ดอกมีสีพื้นเป็นสีขาว ลายปื้นสีม่วงแดง และรูปแบบของลายแต่ละดอกในช่อเดียวกันไม่เหมือนกัน อันเป็นลักษณะประจำพันธุ์ของกล้วยไม้ช้างกลุ่มรักษพร ซึ่งได้คัดเลือกต้นที่มีลักษณะเด่นคือ ออกดอกเมื่อต้นมีขนาดเล็ก ขนาดดอกค่อนข้างใหญ่ ลายปื้นของดอกมีสีเข้มและสดใสทั้งด้านหน้าและด้านหลังของดอก และมีสัดส่วนของลายปื้นประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่กลีบรวม จำนวน 1 ต้น จึงตั้งชื่อพันธุ์กล้วยไม้ช้างการ์ตูนนี้ว่า พันธุ์ธรรกฤตา เมื่อได้ขยายพันธุ์ด้วยการแยกหน่อ เพื่อประเมินลักษณะประจำพันธุ์ โดยพบว่าลักษณะประจำพันธุ์มีความสม่ำเสมอ

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย กล้วยไม้ช้าง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhynchostylis gigantea* (Lindl.) Ridl. (Ruxaporn Group)
วงศ์ Orchidaceae ไม้ดอกไม้ประดับ กล้วยไม้อิงอาศัย

ราก ระบบรากอากาศ ปลายรากมีสีเขียวปนม่วงแดงอ่อน

ต้น ลำต้นเจริญเติบโตแบบแตกกิ่งด้านข้าง (monopodial) สูงประมาณ 33.0 เซนติเมตร เมื่อต้นมีอายุประมาณ 5 ปี หลังจากนำออกจากขวด

ใบ ใบเดี่ยว เรียงรอบต้น รูปขอบขนาน กว้างประมาณ 4.8 เซนติเมตร ยาวประมาณ 38.0 เซนติเมตร สีเขียว เส้นใบสีเขียวอ่อน เมื่อโตเต็มที่ ใบจะอยู่ในแนวระนาบ โคนใบยอดมีสีม่วงแดง

(ประมาณ RHSCC #61A) แทรกอยู่เล็กน้อยในแนวยาว ปลายใบ (ประมาณ 1/3 ของความยาวใบ) โคนงเล็กน้อย

ดอก

ช่อดอกแบบช่อกระจุก (raceme) ช่อดอกยาวประมาณ 30 เซนติเมตร ก้านช่อดอก (peduncle) ยาวประมาณ 5.5 เซนติเมตร ก้านดอกย่อย (pedicel) ยาวประมาณ 2.7 เซนติเมตร มีดอกย่อย 42 ดอก เรียงรอบช่อ เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.8 เซนติเมตร ดอกกว้างประมาณ 3.2 เซนติเมตร สูงประมาณ 3.2 เซนติเมตร กลีบซ้อนเหลื่อมกัน กลีบเลี้ยง ด้านบน (dorsal sepal) รูปไข่ กว้างประมาณ 1.6 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.7 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนป้าน สีพื้นสีขาว (ขาวกว่า RHSCC #155D) และมีลายปื้นสีม่วงแดง (ประมาณ RHSCC #64D ถึงประมาณ RHSCC #64B) มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน โดยมีสัดส่วนของลายน้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ด้านหน้าของกลีบเลี้ยงด้านบน กลีบเลี้ยง ด้านข้าง (lateral sepals) รูปไข่ กว้างประมาณ 1.6 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.8 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนป้าน สีพื้นสีขาว (ขาวกว่า RHSCC #155D) และมีลายปื้นสีม่วงแดง (ประมาณ RHSCC #64D ถึงประมาณ RHSCC #64B) มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน สัดส่วนของลายน้อยกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่ด้านหน้าของกลีบเลี้ยงด้านข้าง กลีบดอก รูปรี กว้างประมาณ 1.4 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.6 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนป้าน สีพื้นสีขาว (ขาวกว่า RHSCC #155D) และมีลายปื้นสีม่วงแดง (ประมาณ RHSCC #64D ถึงประมาณ RHSCC #64B) มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน สัดส่วนของลายน้อยกว่าร้อยละ 60 ของพื้นที่ด้านหน้าของกลีบดอก สีของลายปื้นที่ปรากฏด้านหน้าของกลีบรวมจะปรากฏที่ผิวด้านหลังในขนาดที่ไม่ใหญ่กว่าขนาดที่ปรากฏที่ผิวด้านหน้า กลีบปาก รูปไข่กลับ กว้างประมาณ 1.3 เซนติเมตร ยาวประมาณ (วัดจากรอยพับ) 1.7 เซนติเมตร ปลายแยก เป็นสามแฉก โคนป้าน สีแดงอมส้ม (ประมาณ RHSCC #35C ถึงประมาณ RHSCC #35D)

หมายเหตุ: เทียบสีด้วย The 4th Edition Royal Horticultural Society Color Chart 2001 (RHSCC)

กล้วยไม้ช้างการ์ตูนพันธุ์รฤกฤตา